

ZEAZ
DOROTA FOJCIK

UL. DZIKIEJ RÓŻY 42, 44 - 200 RYBNIK
TEL./FAX.: (032) 42 47 344, E-MAIL: ZEAZ@KA.HOME.PL

STAROSTWO POWIATOWE
W PSZCZYNIE
Wydział Architektury i Budownictwa

Projekt Budowlany

OBIEKT : Przebudowa drogi w zakresie oświetlenia ulicznego autonomiczną lampą uliczną zasilaną modułami fotowoltaicznymi i turbiną wiatrową – 1 szt.
Kategoria XXVI

Załącznik do zaświadczenia
Nr AB-VII.6743.656.2019
z dnia 10 września 2019

Lokalizacja: 43 – 267 Suszec ul. Wiosenna
dz. nr 3774/396

Załącznik do zgłoszenia
Nr AB-VII.6743.656.2019
z dnia 04 września 2019

Inwestor : Gmina Suszec
43 - 267 Suszec ul. Lipowa 1
NIP 638-179-29-68

Biuro autorskie: ZEAZ
44 - 200 Rybnik, ul. Dzikiej Róży nr 42
tel./fax (032) 42 47 344
tel. kom. 601 50 69 28
e-mail: zeaz@ka.home.pl

Niżej podpisani projektanci oświadczają, że niniejszy projekt został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami wiedzy technicznej (art.20, ust.4 PB)

Projektował: Jerzy Fojcik
Nr ewid. upr. bud. 118/90, SLK/IE/3560/01

Jerzy Fojcik
Uprawnienia budowlane do projektowania i kierowania robotami budowlanymi w szczególności instalacji inżynierskiej w zakresie instalacji elektrycznych
Nr ewid. 118/90 U.W. Katowice
SLK/IE/3560/01

Sprawdził : mgr inż. Tomasz Bienek
Nr ewid. upr. bud. SLK/0996/PWOE/05, SLK/IE/3861/06.

mgr inż. Tomasz Bienek
UPRAWNIENIA BUDOWLANE do projektowania i kierowania robotami budowlanymi bez ograniczeń w szczególności instalacyjnej w zakresie sieci, instalacji i urządzeń elektrycznych i elektroenergetycznych
nr ewidencyjny: SLK/0996/PWOE/05

MAJ 2019

Spis treści:

1.	SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	3
2.	SPIS RYSUNKÓW ORAZ SCHEMATÓW ELEKTRYCZNYCH	3
3.	PRZEDMIOT, ZAKRES I PODSTAWA OPRACOWANIA	4
3.1.	PRZEDMIOT I ZAKRES OPRACOWANIA	4
3.2.	PODSTAWA OPRACOWANIA	4
4.	OPIS TECHNICZNY	4
5.	UWAGI KOŃCOWE	6
	<i>I. OPIS TECHNICZNY DO PLANU ZAGOSPODAROWANIA DZIAŁKI</i>	<i>6</i>
1	PRZEDMIOT OPRACOWANIA	6
A.	PODSTAWA OPRACOWANIA	8
B.	ELEMENTY ZAGOSPODAROWANIA DZIAŁKI LUB TERENU, KTÓRE MOGĄ STWARZAĆ ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA I ZDROWIA LUDZI. 8	8
C.	PRZEWIDYWANE ZAGROŻENIA	8
	<i>i. Zagrożenia występujące przy wykonywaniu robót ziemnych</i>	<i>8</i>
	<i>ii. Zagrożenia występujące przy wykonywaniu robót na wysokości</i>	<i>9</i>
	<i>iii. Zagrożenia występujące przy wykonywaniu robót budowlanych przy użyciu maszyn i urządzeń technicznych</i>	<i>10</i>
D.	SPOSOBY PROWADZENIA INSTRUKTAŻU PRACOWNIKÓW PRZED PRZYSTĄPIENIEM DO REALIZACJI ROBÓT SZCZEGÓLNIE NIEBEZPIECZNYCH.....	10
E.	INFORMACJA O WYDZIELENIU I OZNAKOWANIU TERENU	11
F.	ŚRODKI TECHNICZNE ORAZ ORGANIZACYJNE ZAPOBIEGAJĄCE NIEBEZPIECZEŃSTWOM I ZAGROŻENIOM ZDROWIA	11
G.	PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	13
11.	ZAŁĄCZNIKI	14
•	RYSUNKI ORAZ SCHEMATY ELEKTRYCZNE	15

STAROSTWO POWIATOWE
W PSZCZYŃCE
Wydział Architektury i Budownictwa

1. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

- Kopia uprawnień projektanta instalacji elektrycznych
- Kopia zaświadczeń Śląskiej Okręgowej Izby inżynierów

2. SPIS RYSUNKÓW ORAZ SCHEMATÓW ELEKTRYCZNYCH

L.p.	Numer rysunku	Numer arkusza	Nazwa rysunku:	Skala:
1.	1.	-	Plan orientacyjny	1:5000
2.	2.	-	Plan zagospodarowania	1:500
3.	3.	-	Słup oświetleniowy	-
4.	4.	-	Fundament do słupa oświetleniowego	1-25

3. PRZEDMIOT, ZAKRES I PODSTAWA OPRACOWANIA

3.1. Przedmiot i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest słup oświetlenia ulicznego na którym zostanie zabudowana oprawa oświetleniowa LED. W zestaw słupa wchodzi sprężone elektrycznie dwa panele solarne o mocy 285 Wp każdy oraz turbina wiatrowa o mocy znamionowej 600W, 3 łopatawa. Za pośrednictwem regulatora sterującego stworzono zespół do ładowania baterii akumulatorów 2 szt. Min 150 Ah każdy będący źródłem energii zasilającej oprawę oświetleniową 43 – 267 Suszec ul. Wiosenna dz.nr 3774/396.

W zakres opracowania wchodzi:

- Posadowienie 1 słupa oświetleniowego h = 9,5 m wraz z turbiną na fundamencie,
- Wykonanie fundamentu 1 szt.,
- Turbina wiatrowa o mocy znamionowej 600W 3 łopatawa 1 szt.,
- Panele fotowoltaiczne 285 Wp – 2 szt. dla słupa oświetleniowego,
- Sterownik 1 szt.,
- Skrzynka na akumulatory wykonana z tworzywa sztucznego IP67 przystosowana do umieszczenia pod ziemią na głębokości 1 m.
- Akumulatory o pojemności 150Ah/12V - 2 szt. dla słupa oświetleniowego,
- Oprawa LED korpus aluminiowy , moc źródła światła LED 56 W 6160 lm IP65 - 1 szt.

3.2. Podstawa opracowania

Podstawą do opracowania projektu jest:

mapy geodezyjne,
uzgodnienia z inwestorem,
obowiązujące normy i przepisy,
poz. 817 lipiec 2013 pkt. 3 Dz.U. z 2013 poz.627 i 628

4. OPIS TECHNICZNY

4.1.1. Montaż słupa stalowego na fundamencie

Wykonać odpowiedni wykop w gruncie (wysokości i szerokość muszą być odpowiednio dobrane do fundamentu). Wykonanie fundamentu wylewanego na mokro w miejscu montażu. Deskowanie używane powinno zapewnić sztywność i niezmienność układu oraz bezpieczeństwo konstrukcji. Deskowanie powinno być skonstruowane w sposób umożliwiający łatwy jego montaż i demontaż. Przed wypełnieniem mieszanką betonową deskowanie powinno być sprawdzone, aby wykluczało wyciek zaprawy z mieszanki betonowej. Klasa betonu, powinna być B 20 lub zgodna ze wskazaniami Inspektora Nadzoru. Beton powinien odpowiadać wymaganiom PN-B- 06250. Składnikami betonu są: cement, kruszywo, woda i domieszki. Cement stosowany do betonu powinien być cementem portlandzkim klasy 32,5 i spełniać wymagania PN-B-19701. Transport i przechowywanie cementu powinny być zgodne z ustaleniami podanymi w BN-88/6731-08. Kruszywo do betonu (piasek, żwir, grys, mieszanka z kruszywa naturalnego sortowanego, kruszywo łamane) Strona 7 z 9 powinno spełniać wymagania PN-B-06712. Woda powinna być „odmiany 1” i spełniać wymagania PNB-32250. Bez badań laboratoryjnych można stosować wodę pitną. Zespół kotwiący powinien posiadać stosowną aprobatę techniczną. Pręty zbrojenia powinny odpowiadać PN-B-06251. Stal (zespoły kotwiące) dostarczona na budowę powinna być zaopatrzona w zaświadczenie (atest) stwierdzające jej gatunek. Właściwości mechaniczne stali używanej do zbrojenia betonu powinny odpowiadać postanowieniom PN-B-03264. Umieścić i wypoziomować fundament w wykopie. Zasypać fundament i zagęścić grunt. Nakręcić pierwszy komplet nakrętek i założyć podkładki. Zamocować słup na kotwach nałożyć drugi komplet podkładek z nakrętkami.

Wydział Inżynierii Wodociągów i Kanalizacji
Zmontowany słup zaleca się ustawić na fundamencie za pomocą dźwigu samojezdnego i wykonać jego posadowienie zgodnie z wytycznymi producenta słupów oświetlenia hybrydowego. Dopuszcza się możliwość stosowania fundamentów prefabrykowanych. Montaż fundamentów należy wykonać zgodnie z wytycznymi montażu dla konkretnego fundamentu, zamieszczonymi w dokumentacji producenta. Należy sprawdzić rzędne posadowienia i poziom górnej powierzchni, do której przytwierdzona jest płyta mocująca. Maksymalne odchylenie górnej powierzchni fundamentu od poziomu nie powinno przekroczyć 1:1500, z dopuszczalną tolerancją rzędnej posadowienia ± 2 cm. Ustawienie fundamentu w pionie powinno być dopasowane do kształtu gruntu (rowu, skarpy). W gruncie zaleca się pokrycie powłoką bitumiczną fundament. Słup oświetlenia hybrydowego projektuje się jako stalowy wykonany z blachy stalowej o grubości minimum 3 mm, ocynkowany ogniowo o wysokości 9,5 m wraz z turbiną. Słupy do wysokości 40 cm zabezpieczyć dodatkowo przed korozją. Kształt słupów dostosować do istniejących – wykonać jako dwugałęziowe z przewiązkami malowane na czarny-mat.

Objekt budowlany ze względu na posadowienie zaliczony został do pierwszej kategorii geotechnicznej

4.1.2. Oprawa uliczna LED

W celu oświetlenia przewidziano montaż oprawy LED. Oprawa przeznaczona do montażu na wysięgniku, średnica zakończenia wysięgnika powinna wynosić 60 mm. Oprawa powinna mieć możliwość regulacji kąta nachylenia od 60 do 120 stopni. Oprawa LED korpus aluminiowy, moc źródła światła LED 56W, 24DC, szeroki kąt świecenia, skuteczność świetlna min 110lm/W średnia trwałość diod min 50 000 h. IP 65, klasa odporności na uderzenia IK08 współczynnik mocy 96%, temperatura pracy -30°C do 50°C. Barwa światła 3000K-7000K. Wymiary oprawy powinny zapewnić niski współczynnik aerodynamiczny równy 0,5 +/- 5%, ogniwa polikrystaliczne.

4.1.3. Panele fotowoltaiczne

W zestaw każdego słupa zaprojektowano sprzężone elektrycznie dwa panele solarne o mocy 285 Wp każdy. Moc maksymalna 285 Wp, napięcie przy V_{mpp} 31 V, prąd przy I_{mpp} 8,95A wydajność 17,41% tolerancja mocy znamionowej 0+3%. Parametry temperaturowe I_{sc} +0,0474%/K, V_{oc} -285%/K, P_{max} -0,37%/K.

4.1.4. Turbina wiatrowa

Na wierzchołku słupa należy zabudować turbinę wiatrową, która generuje prąd stały z energii wiatru. Turbina pracuje przy bardzo małej prędkości wiatru o mocy znamionowej 600W, napięcie pracy na wyjściu 24DC. Prędkość startowa 3,0m/s, prędkość ładowania 2,5m/s, typ pracy poziomy emisja hałasu 50dB przy 8m/s, napęd bezpośredni wyłącznik serwisowy umieszczony w otworze rewizyjnym, hamulec elektromagnetyczny. Pod uwagę wzięto również ekstremalne warunki pogodowe jak silne wiatry (zamiecie śnieżne) - wówczas również gdy prędkość wiatru przekroczy 60 m/s urządzenie automatycznie zostanie zablokowane włączy się hamulec, który spowoduje iż turbina będzie się kręcić w zwolnionym tempie. Oprzewodowanie wykonać zgodnie z DTR zastosowanego urządzenia oraz wytycznymi dostawcy. Urządzenie – turbina wiatrowa ze względu na małą moc (0,6 kW) nie oddziałuje na środowisko i jego wykorzystanie oraz obiekty sąsiednie i zdrowie ludzi, zgodnie z zarządzeniem w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko poz. 817 lipiec 2013 pkt. 3 Dz.U. z 2013 poz. 627 z wyłączeniem instalacji przeznaczonych wyłącznie do zasilania - urządzeń oświetleniowych, billboardów i tablic reklamowych

4.1.5. Wytyczne zabudowy akumulatorów

Akumulatory o pojemności 150Ah/12V pojemność przy tem. 25°C -10h (20A)-150Ah posiadają żywotność powyżej 7 lat. Obudowy akumulatorów mają być oznaczone przez logo lub nazwą inwestora. Akumulatory umieścić w obudowie wykonana z tworzywa sztucznego IP67 przystosowana do umieszczenia pod ziemią na głębokości 1 m. W taki oto sposób, można uniknąć wysokiej temperatury latem, albo zbyt zimnej temperatury zimą. Są wodoodporne i przeciwkradzieżowe. Bardzo łatwe do wymiany w późniejszym okresie eksploatacyjnym.

4.1.6. Wytyczne dla sterownika

Sterownik winien posiadać funkcję załączania poprzez fotokomórki lub sterownie czasowe. Konstrukcja sterownika zapewnia zabezpieczenie wszystkich układów sterowania. Sterownik zostanie zainstalowany w słupie. Układ sterowniczy wyposażony w system pomiaru wraz z funkcją zapisu danych. Dla wszystkich lamp zastosować wspólny pilot serwisowy wyposażony w kartę pamięci oraz w funkcję zapisu danych wg możliwości ustawienia archiwizacji o cyklu dziennym bądź miesięcznym. Na karcie pamięci będą zapisywane dane dotyczące wyprodukowanej energii wiatrowej i słonecznej, które w zależności od potrzeb mogą zostać przetransferowane do komputera i przedstawione w formie graficznej za pomocą oprogramowania. Prąd ładowania min 25A , możliwość ustawienia czasu pracy 0-14 godzin wskaźnik ładowania akumulatorów , zewnętrzny układ do pomiaru prądu ładowania , tory prądowe zabezpieczone wyłącznikami nadmiarowo-prądowymi i IP68. Projektuje się sterownik wyposażony w 2 akumulatory żelowe o pojemności 150 Ah każdy. Sterownik posiada funkcję załączania poprzez fotokomórki lub sterownie czasowe. Ochrona przed przepięciami 15,5/31,0V , temperatura otoczenia - 40° C + 60° C.

5. UWAGI KOŃCOWE

Projekt niniejszy wykonano w oparciu o obowiązujące przepisy. W projekcie zaproponowano rozwiązania wzorcowe. Dopuszcza się zastosowanie zamienników, pod warunkiem, że zaproponowane elementy zamienne będą o parametrach i charakterystykach równoważnych jak zaprojektowane, oraz po konsultacji z Inwestorem i projektantem. Wykonawcę realizującego budowę według niniejszego projektu obowiązuje w jego zakresie przestrzeganie przepisów BHP w odniesieniu do szczegółów, które nie zostały w projekcie omówione.

I. OPIS TECHNICZNY DO PLANU ZAGOSPODAROWANIA DZIAŁKI

1 Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania jest projekt zagospodarowania działki związanej z budową oświetlenia ulicznego z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii Suszec ul. Wiosenna dz. nr 3774/396.

2 Zakres opracowania

Opracowanie niniejsze jest częścią projektu budowlanego budowy oświetlenia „Autonomiczna lampa uliczna zasilana modułami fotowoltaicznymi i turbiną wiatrową”. Projekt zagospodarowania obejmuje:
lokalizację oświetlenia ulicznego,

3 Istniejące zagospodarowanie działki.

Działka, na której przewidziana jest lokalizacja projektowanej inwestycji usytuowana jest przy ulicy Wiosennej w Suszcu. Projektowana lampa oświetlenia ulicznego będzie posadowiona na działce nr dz. nr 3774/396.

4 Projektowane zagospodarowanie działki

Lampę uliczną zaprojektowano na fundamencie posadowionym na terenie przy istniejącej drodze.

5 Geotechniczne warunki posadowienia

W rejonie posadowienia znajdują się grunty w postaci gliny i piasków gliniastych. Woda gruntowa znajduje się poniżej poziomu posadowienia.

6. Informacja o ochronie zabytków

Projektowane oświetlenie nie leży w strefie chronionej.

7. Ustalenie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego

Procentowy udział zabudowy nie przekroczony 80% powierzchni terenu - patrz bilans działki.

8. Materiały wykorzystane przy opracowaniu dokumentacji

Wizja lokalna terenu

Wrys z mapy zasadniczej 1 : 500

PN-86/B-02480 Grunty budowlane. Podział, nazwy, symbole i określenia.

PN-81/B-04452 Grunty budowlane, badania polowe.

PN-81/B-03020 Grunty budowlane. Posadowienie bezpośrednie budowli.

9. Cel i zakres opracowania

Celem opracowania jest określenie budowy geologicznej podłoża gruntowego, ocena warunków gruntowo-wodnych oraz ocena przydatności dla potrzeb projektowanej inwestycji.

10. Zakres opracowania

- wykonanie kontrolnych odkrywek

- wykonanie badań terenowych w zakresie niezbędnym do ustalenia podstawowych parametrów fizykomechanicznych gruntów budujących badane podłoże

11. Badania podłoża gruntowego

11.1. Badanie terenowe

Prace przeprowadzone były w maju 2018.

12. Charakterystyka geologiczna podłoża

12.1. Budowa geologiczna

Na poziomie wykopu stwierdzono obecność gliny związanej w stanie twardo plastycznym z dużym przerostem piaszkowym. Na badanym terenie nasypów nie stwierdzono.

12.2. Charakterystyka geotechniczna podłoża

Na podstawie przeprowadzonych badań terenowych stwierdza się, że dokumentowane podłoże jest raczej jedno rodne. Górną warstwę stanowi humus ok. 25 – 30cm. Warstwy poniżej stanowią ility z domieszkami piasków gliniastych. W niższych warstwach osad jest wilgotny w stanie twardo-plastycznym.

13. Wnioski i zalecenia

Dokumentowany obszar położony jest w terenach polodowcowych, czwartorzędowych.

Dokumentowana lokalizacja charakteryzuje się generalnie korzystnymi warunkami gruntowo-wodnymi dla planowanej inwestycji.

Dla występującego w wykopach gruntu zaleca się przyjmować wartość jednostkowego oporu granicznego podłoża $g=150\text{kPa}$.

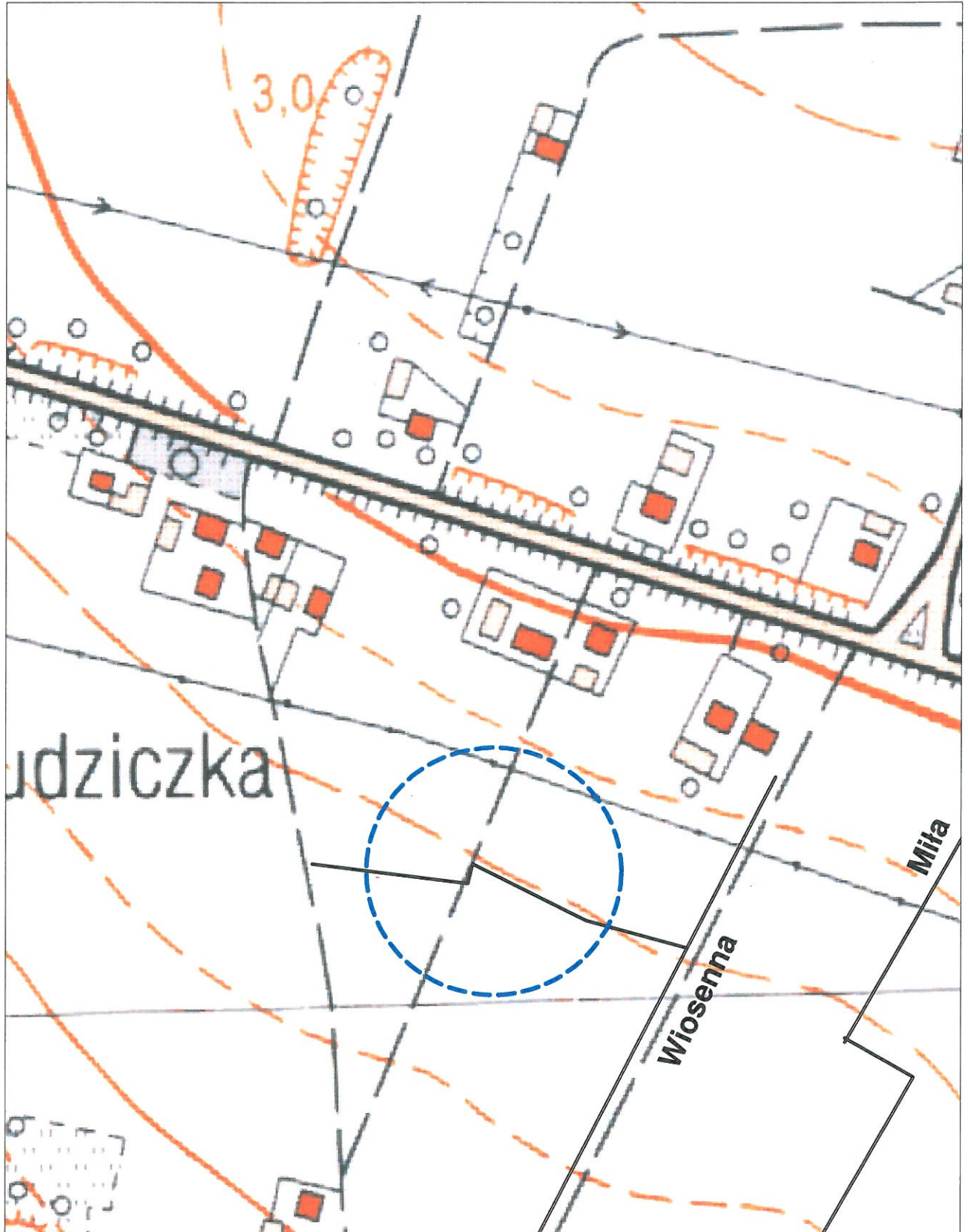
Zgodnie z Rozporządzeniem MSWiA z dnia 24 września 1998r w sprawie ustalenia geotechnicznych warunków posadowienia obiektów budowlanych (Dz.U. Nr 126 Poz. 839) warunki gruntowo-wodne omawianego terenu należy określić jako proste, kategoria geotechniczna - pierwszą.

PLAN ORIENTACYJNY

Skala 1:5.000

łącznik pomiędzy ul. Wiosenną a ul. Wąską w Suszcu

STAROSTWO POWIATOWE
W PSZCZYŃNIE
Wydział Architektury i Budownictwa

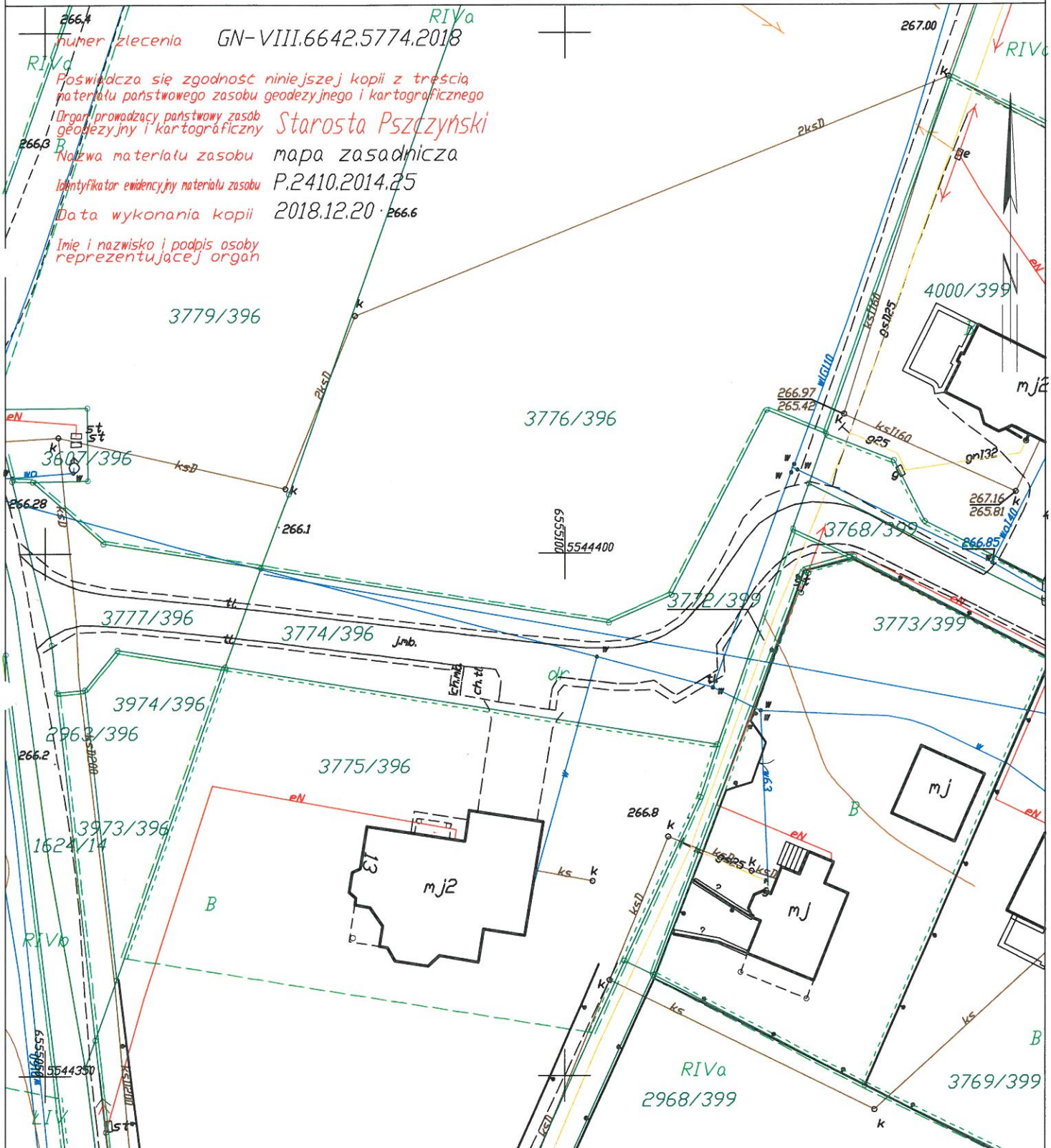
Województwo: śląskie
Powiat: pszczyński
Jednostka ewidencyjna: 241006-2 Suszec
Obręb: 0006 Suszec
Arkusz: 5
Wydział: architektury i budownictwa
Działka: 3774/396

Ne wyklucza się istnienia w terenie innych nie wskazanych na niniejszej mapie urządzeń podziemnych, które nie były zgłoszone do inwentaryzacji, lub o których brak jest informacji branżowych.

MAPA ZASADNICZA

SKALA 1:500

Sekcje mapy: 6.124.27.05.3.2

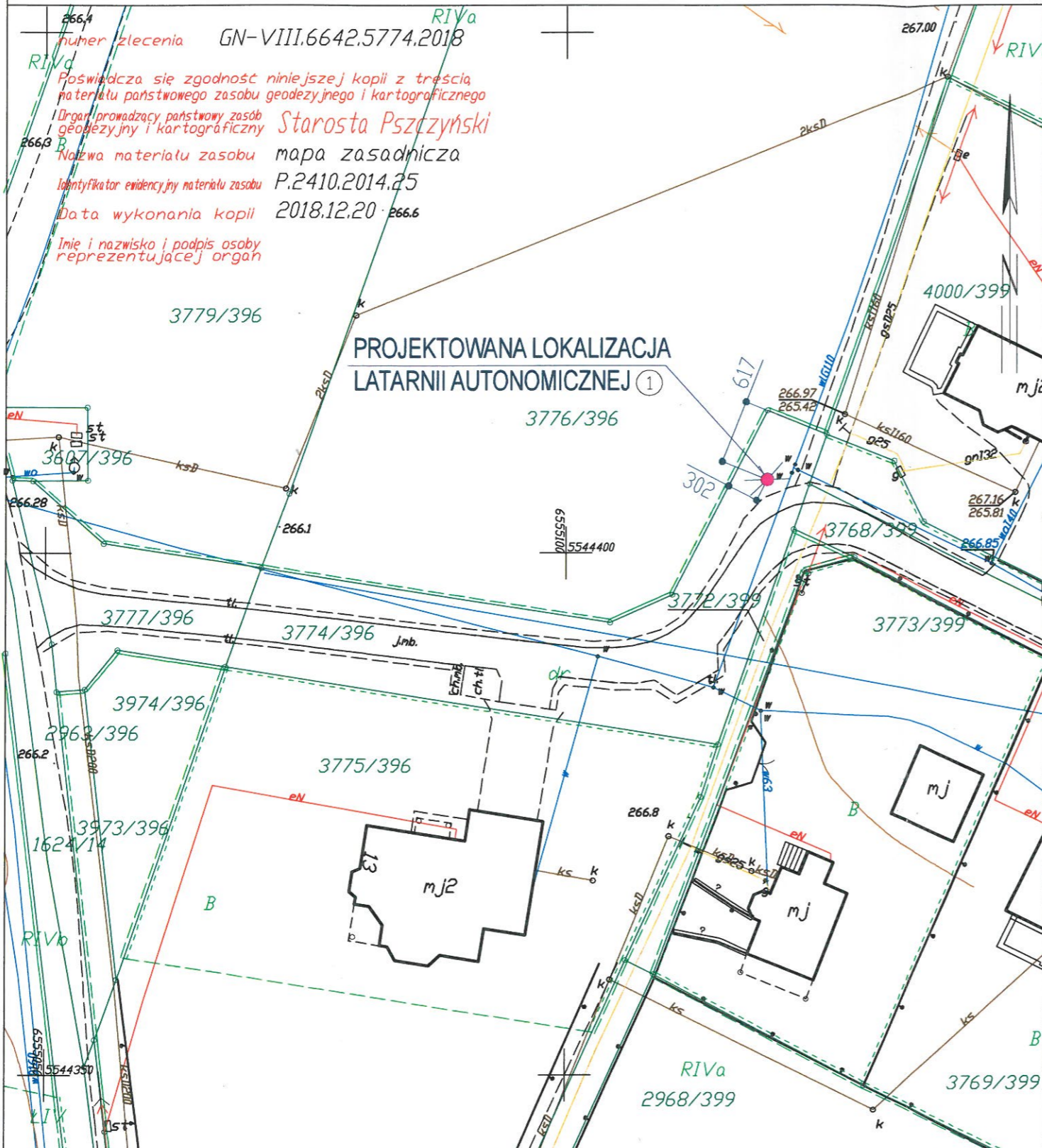
Pszczyna dn. 20.12.2018
Sporządził(a) wydruk: Wojciech Czysz

Województwo: śląskie
 Powiat: pszczyński
 Jednostka ewidencyjna: 241006_2, Suszec
 Dobre: 0006, Suszec
 Arkusz: 5
 Działka: 3774/396

Ne wyklucza się istnienia w terenie innych nie wskazanych na niniejszej mapie urządzeń podziemnych, które nie były zgłoszone do inwentaryzacji, lub o których brak jest informacji branżowych.

MAPA ZASADNICZA
 SKALA 1:500

Sekcje mapy: 6.124.27.05.3.2

Pszczyna dn. 20.12.2018
 Sporządził(a) wydruk: Wojciech Czysz

STAROSTWO POWIATOWE
 W PSZCZYŃNIE
 Wydział Architektury i Budownictwa

LEGENDA:

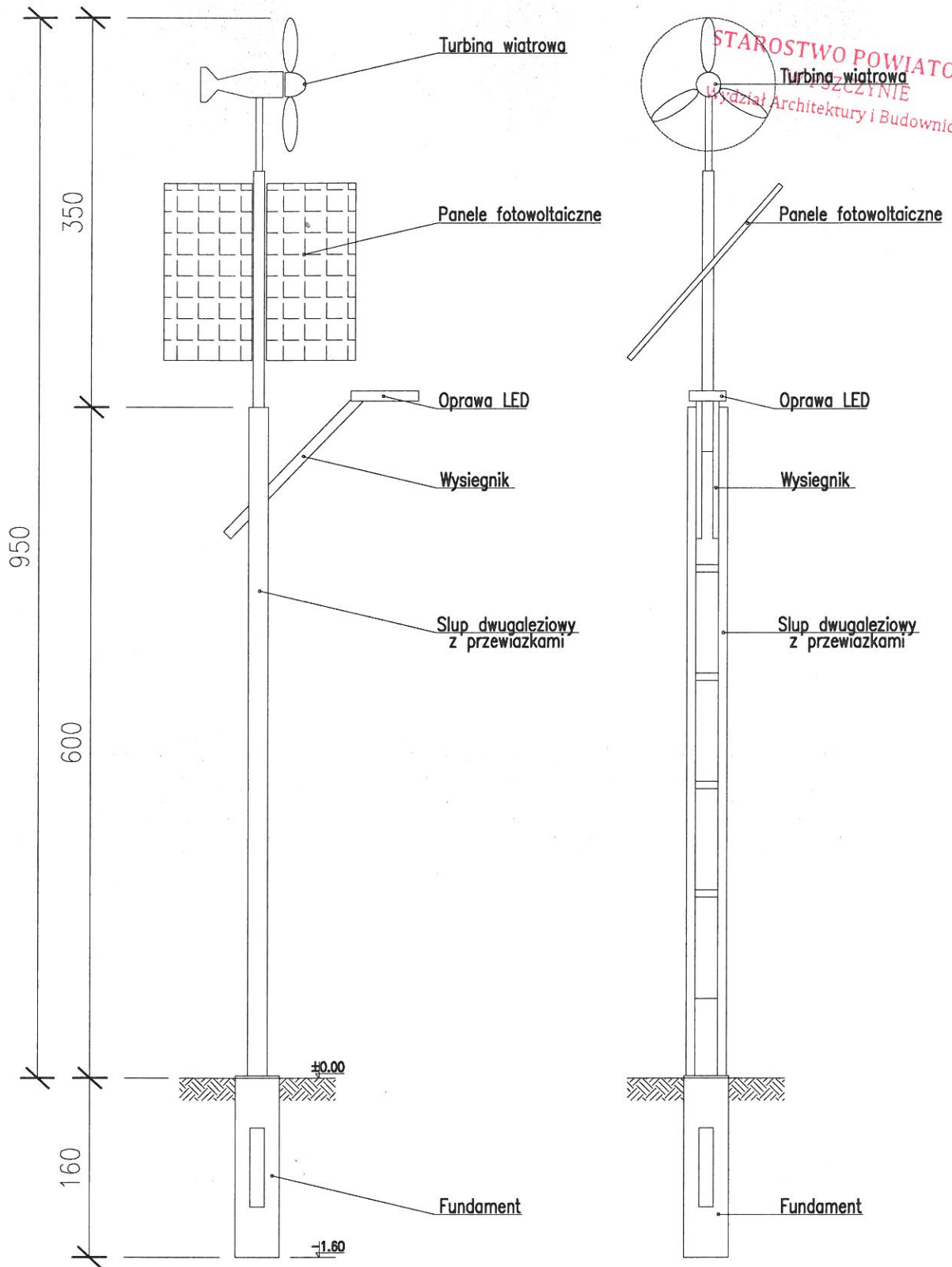
- Sieci istniejące
- w80 — siec wodociągowa
 - ⊙ — siec napowietrzna
 - eWNB — kabel eWNB
 - ks200 — kanalizacja sanitarna
 - t — kable teletechniczne
 - eANN — kable elektroenergetyczne
 - g80 — siec gazowa

Współrzędne posadowienia latarni:

Y=6555119,3506
 X=5544407,0509 ①

Jerzy Fojcik
 Uprawnienia budowlane do projektowania i kierowania robotami budowlanymi w specjalności instalacyjno-inżynierskiej w zakresie instalacji elektrycznych
 Nr ewid. 118/90 U.A. Katowice
 SLK/IE/3563/01

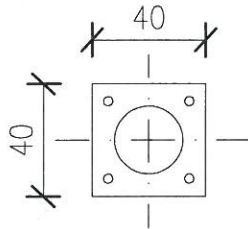
Inwestycja: Przebudowa drogi w zakresie oświetlenia ulicznego -autonomiczna lampa uliczna led zasilana modułami fotowoltaicznymi i turbina wiatrowa Suszec, ul. Wiosenna, dz. nr 3774/396		Skala: /:/ Uwagi: Nazwa pliku:
Inwestor: Gmina Suszec 43-276 Suszec, ul. Lipowa1		ZEAZ 44 - 200 Rybnik, ul.Dzikiej Rózy 42 tel./fax.: (032)0 42 47 344 e-mail:zeaz@ka.home.pl
Zespół projektowy:	Podpis	Nr upr.
mgr inż. Tomasz Bierek		118/90
Nazwa rysunku: Plan zagospodarowania		Numer rysunku: 1
Data: Czerwiec 2019		

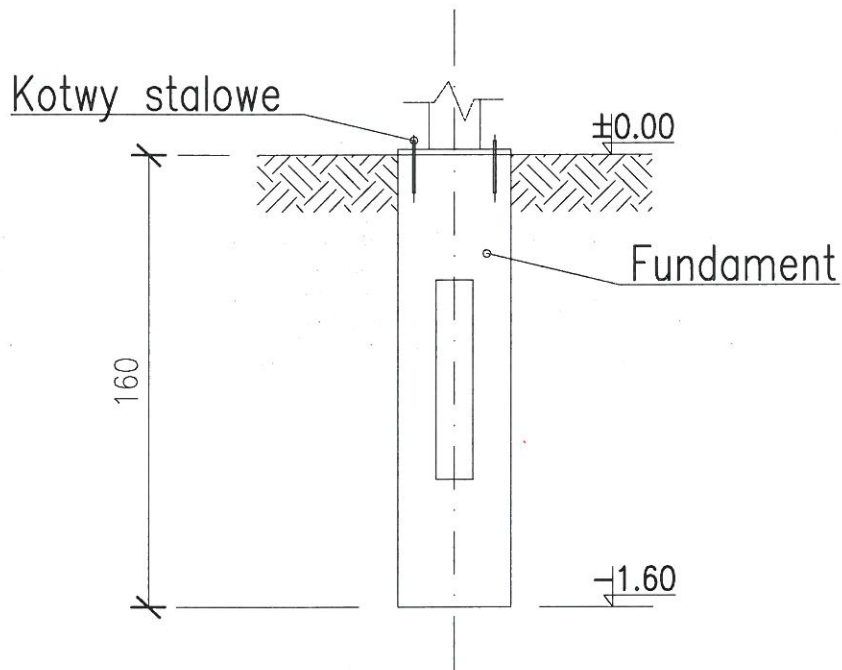
STAROSTWO POWIATOWE
 SUSZECZYNIE
 Wydział Architektury i Budownictwa

Inwestycja: Przebudowa drogi w zakresie oświetlenia ulicznego -autonomiczna lampa uliczna led zasilana modulami fotowoltaicznymi i turbina wiatrowa		Skala: /:/ Uwagi:
Investor: Gmina Suszec 43-276 Suszec , ul. Lipowa1		Nazwa pliku: ZEAZ 44 - 200 Rybnik, ul.Dzikiej Rózy 42 tel./fax.: (032) 42 47 344 e-mail:zeaz@ka.home.pl
Zespół projektowy: Jerzy Fojcik	Podpis: 	Nr upr.: 118/90
Nazwa rysunku: S?up stalowy		Data: Maj 2019
mgr inż. Tomasz Bienek		Numer rysunku: 3
		SLK/0996 PWOE/05

Widok z góry

Widok z boku/ przekrój

Fundament prefabrykowany typu F160

Inwestycja: Przebudowa drogi w zakresie oświetlenia ulicznego -autonomiczna lampa uliczna led zasilana modułami fotowoltaicznymi i turbina wiatrowa		Skala: /: /	Uwagi: Nazwa pliku:
Inwestor: Gmina Suszec 43-276 Suszec , ul. Lipowa1		ZEAZ 44 - 200 Rybnik, ul.Dzikiej Róży 42 tel./fax.: (032) 42 47 344 e-mail:zeaz@ka.home.pl	
Zespół projektowy:	Podpis		
<i>Jerzy Fojcik</i>		118/90	Nazwa rysunku: Fundament prefabrykowany
<i>mgr inż. Tomasz Bienek</i>		SLK/0996 PWOE/05	Numer rysunku: 4
			Data: Maj 2019